

2/2003

**Uusia rakennuksia kerhoradalla
G-vaunujen littera-avain**

TENDERI on Turun Kiskoliikennekerho ry:n jäsenlehti, joka ilmestyy vähintään kaksi kertaa vuodessa.

Sisältää

Kuskin pukilta	3
Uusia rakennuksia kerhoradalla	4
G-vaunujen littera-avain	6
Lyhyitä uutisia	8
Syyskokoukset	11
Syksyn 2003 ohjelma	12

TENDERIn 2/2003 toimittivat

Ilmo Kajala
Timo Heiskari
Mika Rantala
Olli Savela

Turun Kiskoliikennekerho ry. Hallitus 2003

Puheenjohtaja
Ilmo Kajala
Lanatie 5 D 109
20540 TURKU
(02) 237 6349
GSM 050 336 0454

Jäsen
Timo Heiskari
Karviaiskatu 2 H 36
20720 TURKU
(02) 236 7937
GSM 040 568 4518

Jäsen
Tapani Vuorio
Suovantie 32
20360 TURKU
(02) 238 2009
GSM 040 820 9396

Varapuheenjohtaja
Jarkko Lehtonen
Maallikontie 36
20660 LITTOINEN
(02) 246 1400
GSM 050 339 3048

Jäsen
Kalevi Patronen
Aunelantie 7
20210 TURKU
(02) 230 9562
GSM 050 345 9327

Sihteeri
Olli Savela
Tikankatu 21 K 79
20610 TURKU
(02) 244 2420
s-posti: olli.savela@pp.inet.fi

Yhdistyksen kerhuhuonevastaavana toimii Pekka Rantala
Bergeninkatu 2 D 38, 20320 TURKU
(02) 239 0378 ja GSM 0500 877 708

PIENISRAUTATIIENÄYTTELY

Turun konserttitalossa

8.-9.11.2003

Aninkaistenkatu 9

Turun Kiskoliikennekerho ry:n
20-vuotisjuhlanäyttely ja valtakunnalliset
XXI pienisrautatietpäivät
Nähtävänä toimivia pienisrautateitä ja
Turun raitioteiden liikkuvia malleja,
myynnissä pienisrautateialan tarvikkeita. Kahvio.
Avoimna La 12-18 ja Su 10-16
liput 6 € / 2 €

Kansikuva

Tve 3 478 (ex 1777), Kemi
kesäkuu 1982 Kuva: Mika Rantala

Pekka Rantala on rakentamassa
tästä veturista, jolla hän on myös
aikoinaan antanut näyteajon matka-
neuvojalle, H0-mallia alkuperäisenä
1777-versiona.

Kuskin pukilta

22.6.2003

Tervetuloa pienoisrautatiepäiville!

Rautatiet ja kiskoliikenne saattaa monesta nykyään tuntua kovin vanhanaikaiselta tai kuivakiskoiselta(!) harrastuksen aiheelta. Pintaa syvemmältä raapaistuna alalta ei kuitenkaan puutu monipuolisuutta. Vauhtia ja voimaa löytyy jo kotimaasta, mutta huomattakoon, että kiskoliikenneharrastus on myös erittäin kansainvälistä; Euroopan rautatiet kokevat parhaillaan muun muassa yksityistämistoimenpiteiden aiheuttamaa murrosta, joka on tuonut ja tuo edelleen aivan kirjaimellisesti uutta väriä harrastuksen kohteeseen. Kaupunkiratojen ja raitiotieiden lupaava uusi tuleminen elvyttää jo kuihtumassa olleen sektorin uuteen kukoistukseen. (Ehkäpä Turussakin jonain päivänä...) Pienoisrautateiden osalta digitaalitekniikka taas avaa lähes rajattomia mahdollisuuksia yhä todenmukaisempien toimintojen toteuttamiseen pienoismittakaavassa. Kaikkeen tähän voi tutustua 21. valtakunnallisilla pienoisrautatiepäivillä Turun Konserttitalossa 8. ja 9. marraskuuta 2003.

Pienoisrautatiepäivät ovat kiskoliikenneharrastusyhdistysten ja kerhojen vuorovuosina järjestäminä epäkaupallinen, yleisölle avoin valtakunnallinen tapahtuma. Se kokoa paitsi pienoisrautatieharrastajat myös kiskoliikenneharrastajat laajemmin sekä alan kaupalliset edustajat yhteiseen vuosikatselmukseen esitelmään toisilleen ja yleisölle harrastukseen liittyviä saavutuksiaan ja alan kaupallista tarjontaa. Tavoitteena on samalla saada aikaan virikkeellistä vuorovaikutusta harrastajien kesken sekä lisätä yleisesti kiinnostusta kiskoliikennettä ja siihen liittyvää harrastusta kohtaan.

Tämänvuotisten 21. valtakunnallisten pienoisrautatiepäivien järjestäjänä on Turun Kiskoliikennekerho r.y. Järjestäjän valinta ei ole aivan sattuma, sillä kerho, joka on perustettu keväällä 1983, haluaa näin juhlistaa 20-vuotista toimintaansa. Kerho on epäpoliittinen ja sitoutumaton, kaikille avoin yhdistys, jonka toimintala käsittää rautateiden lisäksi kiskoliikenneharrastuksen koko kentän mm. raitiotiet ja pienoisrautatiet mukaan luettuina. Kerhon toiminta on parin vuoden takaisen muuton jälkeen uusien tilojen myötä keskittynytkin juuri uuden, entistä laajemman pienoisrautatien rakentamiseen. Suunnitteilla on myös pienimuotoisen raitiotieaiheisen dioraaman rakentaminen. Harrastuksesta kiinnostuneet ovat tervetulleita Turun Kiskoliikennekerhon jäseniksi!

Intoa harrastuksen parissa!

Ilmo Kajala

Uusia rakennuksia kerhoradalla

Veturitalli kääntöpöytineen on nyt valmis. Pekka Rantalan työntulokset näkyvät alla olevassa kuvassa. Veturitallin ja kääntöpöydän esikuvana Salon nelipaikkainen talli. Kuvassa näkyvä kalusto on myös Pekka Rantalan käsialaa Vk 3:sta lukuun ottamatta. Kuvassa näkyvä kalusto on vasemmalta oikealle lueteltuna: Hr1 1014, Vr1 668, Hr12 2212, Tk3 1108, Vk3 487. Taustalla näkyvä rakennus on yksi Tapani Vuorion Varsinais-Suomi-aiheista taloista. Talon yhteydessä on myös tyypillinen pientilan talousrakennus eli lato. Muuten maaston maisemointi on vielä kesken, joten työtä siinä riittää kaikille halukkaille tekijöille.

Turun kerhoradan veturitalli ja kääntöpöytä, kuva Timo Heiskari

Salon veturitalli on elänyt aikojen saatossa, kuten kaikki rautatierakennukset. Tehty malli vastaa melko tarkasti sen aikaista asua, jolta kuvan kalusto on eli 50-60-lukua. Tallin runko on tehty vanerista ja ulkoseinät muovisesta tiilijäljitelmästä, joka on sopivasti sävytetty. Katon huopajäljitelmä on saatu aikaan hienolla hiekkapaperilla. Ikkunat pokat on tehty messinki syövytteenä. Ovet ovat myös messinkisyövytettyä. Ne on tehty siten, että kahden syövytteen väliin on asetettu maalauksen jälkeen oven kokoinen polykarbonaattilevy liiman avulla. Talli on myös sisustettu. Kuten seuraavalla sivulla olevasta kuvasta voidaan havaita, niin sieltä löytyy rasvamonttu kiskoja välistä ja tuuletusventtiilit katosta. Myös vesitorniin menevät portaat. Luonnon valo tunkeutuu ikkunoista aidontuntuisesti. Jos se ei riitä, niin sähkövalaistusta voi käyttää.

Kääntöpöytä on toteutettu PRK:n valmistamasta messinkisyövytteestä. Malli on hyvin yleisesti Suomessa käytetty rakenne. Kääntäminen tapahtui miesvoimin kuvassakin näkyvistä sarvista. Mallissa montun runko on valmistettu vanerilevystä. Kääntöpöytää voidaan ohjata portaattomasti kumpaankin suuntaan ajopöydässä olevalla säätimellä. Pyöritysmoottorina palvelee videokameran optiikasta saatu välityskoneisto. Kääntöpöydän virroituksen kääntö on automaattinen. Kääntöpöydän laakerointi on saatu videonauhurin suoravetomoottorista.

Sisäkuva veturitallista, kuva Olli Torvinen

Ukko-Pekka vesiviskurilla tallin kupeella, kuva Timo Heiskari

UIC:n mukaisen litterajärjestelmän avain

(OS) Kuten Tenderissä 1/03 tuli mainituksi, on nyt vuorossa G-vaunujen eli katettujen yleisvaunujen littera-avain. Seuraavassa Tenderissä julkaistaan H-vaunujen eli katettujen erikoisvaunujen ominaisuudet.

lähteet:

UIC Merkblatt Nr. 438-2, Kennzeichnung der Güterwagen + Anlage 3 Einheitliche numerische Kennzeichnung der Güterwagen

UIC Leaflet N. 438-2, Identification marking for freight rolling stock + Appendix 3 Uniform numerical marking of freight wagons

Wofgang Diener: Anstrich und Bezeichnung von Güterwagen Das äußere Erscheinungsbild deutscher Güterwagen von 1864 bis heute, Abend, Stuttgart 1992

Mikko Alameri ja Ilkka Hovi: Rautatiet ja pienoisrautatiet, Kustannusosakeyhtiö Tammi, Helsinki 1984

Lajitunnus: G

Katettu yleisvaunu

Litteranumerot: 100 0 - 199 9

Vaunun perusominaisuudet

vähintään 8 ilmanvaihtoaukkoa

2-akselinen:	$9\text{ m} \leq \text{kuormauspituus} < 12\text{ m}$	$25\text{ t} \leq \text{kuorma} \leq 30\text{ t}$
4-akselinen:	$15\text{ m} \leq \text{kuormauspituus} < 18\text{ m}$	$50\text{ t} \leq \text{kuorma} \leq 60\text{ t}$
vähintään 6-akselinen:	$15\text{ m} \leq \text{kuormauspituus} < 18\text{ m}$	$60\text{ t} \leq \text{kuorma} \leq 75\text{ t}$

Lisätunnukset

a 4 akselia

aa vähintään 6 akselia

b suuri kuormatilavuus
2-akselinen: $\text{kuormauspituus} \geq 12\text{ m}$ ja $\text{tilavuus} \geq 70\text{ m}^3$
vähintään 4 akselia: $\text{kuormauspituus} \geq 18\text{ m}$

g viljan kuljetusta varten

h varhaisvihannesten kuljetusta varten, lisäilmanvaihtoaukot lattiatasolla

- k 2-akselinen: kuorma < 20 t
 4-akselinen: kuorma < 40 t
 vähintään 6-akselinen: kuorma < 50 t

- kk 2-akselinen: $20 \text{ t} \leq \text{kuorma} < 25 \text{ t}$
 4-akselinen: $40 \text{ t} \leq \text{kuorma} < 50 \text{ t}$
 vähintään 6-akselinen: $50 \text{ t} \leq \text{kuorma} < 60 \text{ t}$

- l vähemmän kuin 8 ilmanvaihtoaukkoa

- m 2-akselinen: kuormauspituus < 9 m
 vähintään 4-akselinen: kuormauspituus < 15 m

- n 2-akselinen: kuorma > 30 t
 4-akselinen: kuorma > 60 t
 vähintään 6-akselinen: kuorma > 75 t

- o 2-akselinen: kuormauspituus < 12 m ja tilavuus $\geq 70 \text{ m}^3$

FS Gabs 31 83 181 1 302-0 telit: Y25Cs2 SeaRailin junalauttasatama 20.4.2002
 Kuva: Olli Savela

Lyhyitä uutisia

(OS) Kaikki SeaRailin 30 uutta (Snps-vaunuista muutostyönä tehtyä) Smnps-vaunua (sarja 35 74 461 6 001–030) on nyt liikenteessä. Ensimmäinen vaunu (001) on punainen, loput 29 (002–030) tummansinisiä. Snps-sarjasta on jäljellä 20 vaunua.

SeaRail/GC Smnps 35 74 461 6 013-1 Turku 30.11.2002
Kuva: Olli Savela

GC Rilns 35 74 354 6 009-6 [P] Linnanaukko 2.5.2003
Kuva: Olli Savela

Helsingin Messukeskuksessa pidettiin 21.–24.5. 2003 KULJETUS–LOGISTIIKKA 2003-näyttely, jossa Turusta olivat edustettuina mm. Turun satama, SeaRail EEIG ja Mann Lines Oy. Tietysti VR Cargo ja Oy Kuehne & Nagel Ltd. olivat edustettuina omilla osastoillaan.

Helsingin Messukeskus 24.5.2003 Kuva: Olli Savela

Oy Kuehne & Nagel Ltd:n osastolla sain vihdoinkin tietää, että mystinen kansainvälinen sijoittajaryhmä, jolle Finnlines myi Railship-vaununsa, ei ole mikään muu kuin KVG Kesselwagen Vermietgesellschaft mbH. Miksikähän sitä ei voitu heti sanoa kiertelemättä Finnlinesin 7.8.2002 päivätyssä lehdistö- ja pörssitiedotteessa!!?? KVG siis sekä omistaa nämä vaunut että hallinnoi niitä ja on vuokrannut ne edelleen Kühne & Nagelin 100-prosenttisesti omistamalle Ferroviasped Holding AG:lle. Ferroviasped markkinoi Keski-Euroopan ja Suomen välisiä rautatiekuljetuksiaan tuote-nimellä KN Nordic Rail, tosin tavaravaunuissa olevia Railshipin oranssi-mustia logoja ei ole vielä korvattu KN Nordic Rail-logoilla. Ferroviaspedin verkkosivulla on kylläkin nähtävissä Sins-tavara-vaunun kuva, jossa Railshipin tunnus on korvattu samanvärisellä KN Nordic Railin tunnuksella (katso http://www.ferroviasped.com/_uploads/news_b/11801/KN_Nordic_Rail_Flyer_deutsch.pdf). Montaasi on melko kömpelösti tehty, mutta ehkä uusi logo nähdään myöhemmin, kun vaunut ovat käyneet revisiossa tai sitten aivan uusissa vaunuissa.

Puolustusvoimat on ostanut Saksasta 124 käytettyä Leopard 2A4-panssarivaunua. Suomeen ne saapuvat rautatiekuljetuksena ja junalautalla Pansion satamaan, josta ne siirretään kuorma-autojen syväkuormauslaveteille kuljetettavaksi edelleen Panssariprikaatiin Parolannummelle. Sunnuntaina 25.5. oli Pansion junalauttasatamassa 14 Leopardia. Viimeiset Leopardit toimitettiin elokuun loppuun mennessä.

DB Rlmm⁶⁵¹ 31 80 399 4 708-6 + Leopard 2A4
Pansion junalauttasatama 25.5.2003 Kuva: Olli Savela
Tenderi 2/2003

MUITA TAVARAVAUNUHAVAINTOJA

Pansion junalauttasatamassa on kuluneen kevään aikana näkynyt usein GE Rail Services-yhtiön Hirrs-vaunuja (kahden vaunun yksiköitä). Vaunujen vaihtojärjestelmäkoodi on "43", joten niissä voisi mahdollisesti olla vaihdettavat pyöräkerrat, mutta nämä vaunut vain siirtokuormataan ja palaavat takaisin Saksaan.

GE Rail Services (ex Cargowaggon)
Hirrs⁷ 43 80 292 1 810-6 [P]
Pansion junalauttasatama 2.3.2003
Kuva: Olli Savela

Turun asemalla oli 10.5.2003 Ferroviasedin Laans-vaunu (ex Railship) 24 80 430 3 075-3 [P], joka oli ollut tasan kuukausi aikaisemmin revisiossa ja näin ollen saanut jonkin verran uutta väriä pintaansa ja uudet merkinnät. Ja eikö vain ollut taas painovirhe- vai pitäisikö sanoa maalausvirhe-paholainen sorkkimassa merkintöjä: "Höchstlastgrenze je Teilglied 32t" oli suomenkielisessä asussaan "Suurion sallittu kuorma/raununupolisko 32tn". Tällaiset pienet virheet särvittävät kuitenkin aina tavaravaunuharrastajan elämää.

UUTISIA MUISTA LÄHTEISTÄ

Ylen harvinaista herkkua on se, että rautatieuutisia julkaistaan latinaksikin. Esimerkkinä tästä olkoon YLEn Radio 1:n Nuntii Latinin uutinen 20.6.2003 (toim. prof. Tuomo Pekkanen) Etelä- ja Pohjois-Korean rautateiden yhdistämisestä:

FERRIVIA INTER COREAS IUNCTA

Coreani septentrionales et australes orbitam ferriviarum inter patrias suas iunctam celebraverunt. Caerimonia fuit tantum symbolica, nam opus nondum est perfectum. Tramina trans limitem non ante quam anno exeunte transire poterunt. Ferrivia Seulum, caput Coreae Australis, cum urbe Sinuiju Coreae Septentrionalis coniungit. Consilium ferriviam inter utramque Coream aperiendi fuit signum conspicuum relaxationis inter utrosque Coreanos politicae. Utrique expectant novam ferriviam non tantum commeatui sed etiam commercio profuturam esse. Sed rixa de armis nuclearibus, quae Coreani septentrionales sibi parare volunt, hilaritatem diei festi temperavit.

<http://www.yle.fi/fbc/latini>

Ja sama asia in Finnicum conversum:

KOREOIDEN VÄLINEN RAUTATIE YHDISTETTY

Pohjois- ja eteläkorealaiset juhlivat maittensa välisen rautatien yhdistämistä. Juhlallisuudet olivat vain symboliset, sillä töitä ei ole vielä saatu päätökseen. Junat eivät voi ylittää rajaa ennen kuin vuoden lopussa. Rautatie yhdistää Etelä-Korean pääkaupungin Söulin ja Pohjois-Korean Sinuijun kaupungin. Päätös avata rautatie molempien Koreoiden välillä oli selvä todiste molempien Koreoiden välisestä poliittisesta liennytyksestä. Molemmat odottavat, että rautatie ei hyödytä pelkästään liikennettä vaan myös kaupankäyntiä. Kuitenkin riita ydinaseista, joita pohjoiskorealaiset haluavat valmistaa, hillitsi juhlapäivän iloa.

Kutsu TKLK ry:n sääntömääräiseen syyskokoukseen

Turun Kiskoliikennekerho ry:n sääntömääräinen syyskokous pidetään Turussa Pansion satamassa, os. Pansiontie 48-52, rakennus 5255 , **tiistaina 21.10.2003 alkaen klo 18.00**. Kokouksessa käsitellään yhdistyksen sääntöjen 11 §:n määräämät asiat.

Tarjolla kahvia ja kastettavaa.

Tervetuloa!

TKLK ry:n hallituksen puolesta

Ilmo Kajala
puheenjohtaja

Olli Savela
sihteeri

ESITYSLISTA

1. Avataan kokous.
2. Kokouksen järjestäytyminen
 - 2.1. Valitaan kokouksen puheenjohtaja.
 - 2.2. Valitaan kokouksen sihteeri.
 - 2.3. Valitaan kaksi pöytäkirjan tarkistajaa.
3. Todetaan kokouksen päätösvaltaisuus.
4. Hyväksytään kokouksen työjärjestys.
5. Esitetään toimintasuunnitelma vuodeksi 2004 ja päätetään sen vahvistamisesta.
6. Määrätään yhdistyksen jäsenmaksun suuruus vuodeksi 2004.
Hallituksen esitys: Jäsenmaksu pidetään ennallaan eli 30 €:ssa.
7. Esitetään tulo- ja menoarvio vuodeksi 2004 ja päätetään sen vahvistamisesta.
8. Valitaan yhdistyksen hallituksen puheenjohtaja ja muut jäsenet vuodeksi 2004.
9. Valitaan kaksi tilintarkastajaa sekä yksi varatilintarkastaja vuodeksi 2004.
10. Päätetään kokous.

Rautatieupseeri Rantala resiinan "puikoissa"
Minkiö 12.6.2003
Kuva: Mika Rantalan arkisto

Syyskauden 2003 ohjelma

Ke	03.09.03	klo 18.00	Pansio 5255	Raitiovaunuilta
Ti	09.09.03	klo 18.00	Pansio 5255	Kerhoilta
Ti	23.09.03	klo 18.00	Pansio 5255	Kerhoilta
Ke	01.10.03	klo 18.00	Pansio 5255	Raitiovaunuilta
Ti	07.10.03	klo 18.00	Pansio 5255	Kerhoilta
Ti	21.10.03	klo 18.00	Pansio 5255	SYYSKOKOUS
Ti	04.11.03	klo 18.00	Pansio 5255	Kerhoilta
Ke	05.11.03	klo 18.00	Pansio 5255	Raitiovaunuilta
La	08.11.03	klo 12.00 – 18.00	PIENISRAUTATIEPÄIVÄT TURKU KONSERTTITALO	
Su	09.11.03	klo 10.00 – 16.00		
Ti	18.11.03	klo 18.00	Pansio 5255	Kerhoilta
Ti	02.12.03	klo 18.00	Pansio 5255	Pikkujoulu
Ke	03.12.03	klo 18.00	Pansio 5255	Raitiovaunuilta

Kerhorataa rakennetaan varsinaisesti **tiistaisin** (myös muina tiistaina kuin kerhopäivinä) ja **lauantaisin**. Rakentamisesta kiinnostuneet ottakoot yhteyttä

Kalevi Patroseen	☎ 230 9562, GSM 050 345 9327
Pekka Rantalaan	☎ 239 0378, GSM 0500 877 708
Timo Heiskariin	☎ 236 7937, GSM 040 568 4518

Koska kerhotilan avaimia ei ole mahdollista hankkia jokaiselle yhdistyksen jäsenelle, suosittelemme, että saavutte kokouksiin mahdollisimman täsmällisesti (klo 18.00). Tosin alaovella käydään myöhemminkin katsomassa, onko mattimyöhäisiä tulossa kerhoiltaan. Parasta on kuitenkin soittaa johonkin yllä olevista kännykkänumeroista tai lisäksi seuraaviin numeroihin:

Ilmo Kajala	050 336 0454
Jarkko Lehtonen	050 339 3048
Tapani Vuorio	040 820 9396

Rakennus 5255

